

@D1=19900209;D2=19921029;D3=19940110

Pakeitimai:

1. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-2474, priimtas 92.04.09, Žin., 1992, Nr. 12-316
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPAUDOS IR KITŲ MASINĖS
INFORMACIJOS PRIEMONIŲ ĮSTATYMO PAPILDYMO IR PAKEITIMO
2. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-3019, priimtas 92.10.29, Žin., 1992, Nr. 32-979
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 7-1 STRAIPSNIO
BEI LIETUVOS RESPUBLIKOS SPAUDOS IR KITŲ MASINĖS
INFORMACIJOS PRIEMONIŲ ĮSTATYMO 33 STRAIPSNIO PAKEITIMO

*** Pabaiga ***

LIETUVOS TARYBŲ SOCIALISTINĖS RESPUBLIKOS
SPAUDOS IR KITŲ MASINĖS INFORMACIJOS
PRIEMONIŲ
Į S T A T Y M A S

I. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Spaudos laisvė

Lietuvos TSR piliečiai turi teisę laisvai ir nekliudomai reikšti savo pažiūras, nuomonę, skleisti žinias spaudoje ir kitose masinės informacijos priemonėse, gauti iš jų objektyvią informaciją kiekvienu valstybės ir visuomenės gyvenimo klausimu.

Masinės informacijos priemonės laisvos ir necenzūruojamos. Kišimasis į jų veiklą rengiant ir skleidžiant informaciją yra neleistas.

2 straipsnis. Masinės informacijos priemonės

Pagal šį įstatymą masinės informacijos priemonės yra laikraščiai, žurnalai, knygos, biuleteniai ir kiti periodiniai, taip pat vienkartiniai leidiniai, kurių tiražas daugiau kaip 100 egzempliorių ir skirtas viešam platinimui, taip pat televizijos ir radijo laidos, kino kronika, informacijos agentūrų pranešimai, audiovizualiniai įrašai bei programos, kurias rengia ir platina Respublikos valstybinės, politinės, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai, taip pat Lietuvos TSR piliečiai.

Masinės informacijos priemonėms atstovauja leidėjai, spaudos televizijos ir radijo redakcijos, redaktoriai, informacijos agentūros, leidyklos ir kitos įstaigos, rengiančios ir skleidžiančios masinę informaciją.

Masinės informacijos priemonė gali būti juridinis asmuo.

Šis įstatymas nereguliuoja visuomeninių santykių, atsirandančių leidžiant įstatyminius aktus, valstybinės valdžios ir valdymo organų aktus, žinybinius normatyvinius aktus.

3 straipsnis. Masinės informacijos priemonių veiklos pagrindiniai principai

Masinės informacijos priemonės laisvai rengia ir skleidžia informaciją. Savo veikloje jos vadovaujasi humanizmo, lygybės, tolerancijos, pagarbos žmogui ir kitomis bendražmogiškomis

vertybėmis, padeda plėtoti demokratiją ir viešumą, skatinti visuomenės ir valstybės pažangą.

4 straipsnis. Teisė gauti informacija

Valstybinės, politinės, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai, jų vadovai teikia informaciją masinės informacijos priemonėms, išskyrus informaciją, kuri yra neskelbtina pagal šio įstatymo 6 straipsnį.

Informacija teikiama Lietuvos TSR valstybine kalba arba kita abiemis pusėms priimtina kalba.

5 straipsnis. Masinių informacijos priemonių kalba

Respublikos teritorijoje masinės informacijos priemonės rengia ir platina informaciją lietuvių kalba, o prireikus - ir kitomis kalbomis. Masinės informacijos priemonė privalo laikytis įstatymų aktų, reglamentuojančių Lietuvos TSR valstybinės kalbos vartojimą, rūpintis jos kultūra.

Tautinėms mažumoms įstatymo nustatyta tvarka garantuojama teisė gauti, rengti ir platinti informaciją jų gimtąja kalba.

6 straipsnis. Neskelbtina informacija bei informacija, kurios platinimas ribojamas

Masinės informacijos priemonėms neleidžiama skelbti valstybinių paslapčių, kurių sąrašą nustato Lietuvos TSR Ministrų Taryba. Vyriausybė gali nustatyti ir kitus apribojimus, kurie yra reikalingi apsaugoti Respublikos interesus ir piliečių teises.

Neleidžiama platinti informaciją, kurstančią karą, smurtą, nacionalinę ir religinę nesantaiką, taip pat draudžiama gaminti, platinti ir demonstruoti pornografinius kūrinius.

Neleidžiama platinti informacijos apie žmogaus asmeninį gyvenimą be jo sutikimo, išskyrus žinias, nustatytas teismo.

Neleidžiama skelbti parengtinio tyrimo duomenų be raštiško prokuroro, tardytojo ar asmens, dariusio kvotą, leidimo. Nusviečiant teismo procesą, neleidžiama publikuoti rašinių, pažeidantių nekaltumo prezumpciją bei įtakos teismo sprendimams.

Erotinio ir smurtinio pobūdžio spaudos leidinių platinimo, kino filmų ir videoprogramų bei kitų žiūrovinių renginių viešo rodymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. 1-2474, priimtas 92.04.09, žin., 1992, Nr. 12-316

II. MASINĖS INFORMACIJOS PRIEMONĖS STEIGIMAS, JOS VEIKLOS SUSTABDYMAS IR NUTRAUKIMAS

7 straipsnis. Teisė steigti masinės informacijos priemones

Steigti masinės informacijos priemones turi teisę Respublikos valstybinės, politinės, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai, kūrybinės sąjungos ir mokslo draugijos, religinės, kooperatinės ir kitos organizacijos, taip pat pilnamečiai Lietuvos TSR piliečiai, gyvenantys Respublikos teritorijoje.

Leidėjas gali bet kada nutraukti, reorganizuoti masinės informacijos priemonės veiklą.

8 straipsnis. Masinės informacijos priemonės registravimas

Masinės informacijos priemonė per mėnesį nuo pareiškimo padavimo registruojama Lietuvos TSR Ministrų Taryboje ar jos nurodytoje organizacijoje.

Pareiškime dėl masinės informacijos priemonės steigimo nurodoma:

- 1) leidėjas (organizacija, judėjimas, pilietis);
- 2) masinės informacijos priemonės buvimo vieta ir pavadinimas taip pat kalba, kuria bus skleidžiama informacija;
- 3) masinės informacijos priemonės tikslai;
- 4) teritorija, kurioje numatoma platinti pagrindinę masinės informacijos priemonės produkcijos dalį;
- 5) išleidimo periodiškumas ir apimtis.

Už pareiškimą steigti masinės informacijos priemonę mokamas valstybinis mokestis, kurio dydį nustato Lietuvos TSR Ministrų Taryba.

Įregistravus masinės informacijos priemonę, leidėjui išduodamas masinės informacijos priemonės steigimo liudijimas.

Masinės informacijos priemonės leidėjas turi teisę pradėti savo veiklą per vienerius metus nuo liudijimo gavimo dienos. Apie leidinio išleidimą per tris dienas pranešama masinės informacijos priemonę įregistravusiai organizacijai.

Privalomieji leidinių egzemplioriai pateikiami bibliotekoms ir kitoms įstaigoms Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nustatyta tvarka.

9 straipsnis. Neregistruojama leidybinė veikla

Masinės informacijos priemonės neregistruojamos, jeigu leidybinę veiklą vykdo valstybinės valdžios ir valdymo organai, leisdami teisinius aktus, taip pat kitą jų darbui reikalingą medžiagą.

Registravimas nereikalingas, jeigu gaminama produkcija, kuri nėra skirta viešai platinti.

10 straipsnis. Atsisakymas registruoti

Atsisakyti registruoti masinės informacijos priemonę galima, jeigu:

- 1) pareiškimas paduotas nesilaikant šio įstatymo 7 ir 8 straipsniuose numatytų reikalavimų;
- 2) pareiškime nurodyti neteisingi duomenys;
- 3) asmuo ankščiau baustas laisvės atėmimu už sunkų tyčinį nusikaltimą;
- 4) asmuo yra neveiksnus;
- 5) tokiu pat pavadinimu masinės informacijos priemonė jau yra įregistruota ir veikia toje pačioje teritorijoje;
- 6) jeidu už pareiškimą nesumokėtas valstybinis mokestis.

Atsisakius įregistruoti masinės informacijos priemonę, apie tai pareiškėjui per penkias dienas pranešama raštu ir nurodoma atsisakymo priežastis.

11 straipsnis. Veiklos sustabdymas

Paskleidus neskelbtiną informaciją, nurodytą šio įstatymo 6 straipsnyje, masinės informacijos priemonės veikla gali būti sustabdyta, t.y. uždrausta išleisti vieną ar keletą leidinio numerių, taip pat nurodyta laikinai nutraukti radijo ar

televizijos laidas.

Sustabdyti masinės informacijos priemonės veiklą laikotarpiui iki vieno mėnesio turi teisę ją įregistravusi organizacija. Veikla sustabdoma ne vėliau kaip per tris dienas po informacijos paskleidimo.

Masinės informacijos priemonių veikloje galima ne ilgesnė kaip vienerių metų pertrauka.

12 straipsnis. Veiklos nutraukimas

Masinės informacijos priemonę įregistravusi organizacija gali nutraukti jos veiklą, jeigu:

1) sistemingai pažeidžiamas šis įstatymas ir leidėjas dėl to per metus bus tris kartus išpėtas. Išpėti dėl įstatymo pažeidimo turi teisę organizacija, įregistravusi masinės informacijos priemonę. Jos veiklos sustabdymas laikomas išpėjimu;

2) šiurkščiai pažeistas šis įstatymas ir tai sukėlė ar galėjo sukelti sunkias pasekmes;

3) masinės informacijos priemonė nedirba ilgiau kaip vienerius metus.

Nutraukti masinės informacijos priemonės veiklą galima ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo tos dienos, kai atsiranda šiame straipsnyje numatyti pagrindai.

Masinės informacijos priemonės veikla laikoma nutraukta, jeigu leidėjas per dešimt dienų neapskundė sprendimo nutraukti jos veiklą teismui. Priešingu atveju veikla laikoma nutraukta nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos.

Nutraukus masinės informacijos priemonės veiklą, ją galima atnaujinti tik pagal šio įstatymo 7 ir 8 straipsniuose nustatytą tvarką.

13 straipsnis. Apskundimas

Atsisakymą įregistruoti masinės informacijos priemonę, taip pat sprendimą sustabdyti ar nutraukti jos veiklą leidėjas gali per dešimt dienų apskusti teismui.

Pripažinus šiuos sprendimus neteisėtais, juos priėmusi organizacija turi atlyginti masinės informacijos priemonei padarytus materialinius nuostolius.

III. MASINĖS INFORMACIJOS PRIEMONIŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

14 straipsnis. Gamybinė ir finansinė veikla

Masinės informacijos priemonių gamybinė ir finansinė veikla reguliuojama Lietuvos TSR įstatymais.

15 straipsnis. Vadovavimas masinės informacijos priemonėms

Masinės informacijos priemonei vadovauja leidėjas arba jo skiriamas asmuo.

Kiekvienas periodinis leidinys privalo turėti redaktorių. Juo gali būti tik Lietuvos TSR pilietis. Redaktorių skiria ir atleidžia leidėjas pagal Lietuvos TSR darbo įstatymus.

16 straipsnis. Leidėjas ir masinės informacijos priemonė

Masinės informacijos priemonė leidėjo programą vykdo savarankiškai. Leidėjo ir masinės informacijos priemonės ūkiniai, finansiniai ir kiti santykiai reguliuojami jų sutartimi.

17 straipsnis. Redaktorius ir redakcija (redakcinė kolegija)

Redakcijos (redakcinės kolegijos) sudarymo tvarką, jos įgaliojimus nustato redakcijos nuostatai.

Redakcijai vadovauja redaktorius, kuris atsako už tai, kad nebūtų pažeistas šis įstatymas.

18 straipsnis. Publikacijų rengimas ir panaudojimas

Masinės informacijos priemonės tiria ir skelbia gautus laiškus ir kitus kūrinius savo nuožiūra. Žurnalistikos, literatūros, mokslo, meno bei kitais kūriniiais naudojamasi laikantis autorinės teisės įstatymų.

19 straipsnis. Leidinio duomenys

Kiekviename leidinyje turi būti nurodomi šie duomenys:

- 1) leidinio pavadinimas;
- 2) leidėjas (organizacija, piliečio vardas ir pavardė);
- 3) leidinio kalba;
- 4) leidinio eilės numeris ir išleidimo data;
- 5) kaina;
- 6) redakcijos adresas;
- 7) spaustuvės pavadinimas ir adresas;
- 8) masinės informacijos priemonės steigimo liudijimo numeris;
- 9) redaktorius.

Leidinyje turi būti nurodomi ir kiti valstybinio standarto duomenys.

Televizijos ar radijo stotis praneša savo pavadinimą, taip pat laidos vedėjo vardą ir pavardę.

20 straipsnis. Masinės informacijos platinimas

Masinės informacijos priemonių produkciją platina leidėjas, taip pat valstybinės ar visuomeninės organizacijos, piliečiai pagal sutartis su leidėju.

Neregistruotai masinės informacijos priemonei gaminti produkcija ir ją platinti draudžiama.

Dauginti ir platinti paskelbtą spausdintą ar kitą informaciją leidžiama tik tuo atveju, jeigu tai nepažeidžia autoriaus, taip pat leidėjo teisių ir teisėtų interesų. Padaugintoje informacijoje turi būti nurodyta, iš kokio šaltinio informacija yra padauginta, kas ir kada tai padarė, taip pat dauginimo vieta (adresas).

21 straipsnis. Oficialūs pranešimai

Valstybinės valdžios ir valdymo organų oficialius pranešimus valstybinės masinės informacijos priemonės skelbia nemokamai ir jų nurodytu laiku.

Masinės informacijos priemonės privalo nemokamai skelbti taip pat teismų sprendimus bei valstybinio arbitražo nutarimus, kurie turi būti paskebti.

22 straipsnis. Platinimo sustabdymas

Jeigu leidinyje yra informacija, kuri neskelbtina pagal šio įstatymo 6 straipsnį, šio leidinio platinimą sustabdo masinę informacijos priemonę įregistravusi organizacija.

Masinės informacijos priemonė gali šį sprendimą apskusti teismui, kuris išnagrinėja bylą per penkias dienas.

Jeigu teismas pripažįsta platinimo sustabdymą nepagrįstu, organizacija, priėmusi tokį sprendimą, privalo atlyginti masinės informacijos priemonei sustabdymu padarytus materialinius nuostolius.

23 straipsnis. Paskelbtos informacijos saugojimas

Televizijos ir radijo laidų redakcijos privalo saugoti informacijos įrašus ne trumpiau negu 6 mėnesius nuo tos dienos, kai ši informacija buvo paskelbta.

Leidėjas privalo saugoti išleistų leidinių egzempliorius ne trumpiau kaip vienerius metus nuo tos dienos, kai jie buvo pradėti platinti.

24 straipsnis. Paneigimas

Valstybinės, politinės, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai, asmenys turi teisę paneigti masinių informacijos priemonių paskelbtas žinias, kurios neatitinka tikrovės, žemina jų garbę ir orumą.

Paneigime turi būti tiksliai nurodyta, kokios žinios neatitinka tikrovės, kada ir kur jos buvo paskelbtos.

Masinės informacijos priemonė privalo nedelsdama paskelbti spaudoje arba kitokiais būdais išplatinti paneigimą, jeigu ji negali įrodyti, kad paskelbta informacija atitinka tikrovę.

Jeigu masinės informacijos priemonė atsisako paneigti paskleistas žinias, asmuo ar organizacija turi teisę per teismą reikalauti paneigti šias žinias, jeigu masinės informacijos priemonė neįrodo, kad jos atitinka tikrovę.

Masinės informacijos priemonė gali atsisakyti paneigti paskleistas žinias, jeigu:

- 1) prašoma paneigti faktus, nustatytus įsiteisėjusiu teismo sprendimu arba nuosprendžiu;
- 2) paneigiamos žinios, už kurių skleidimą masinės informacijos priemonė neatsako pagal šio įstatymo 34 straipsnį;
- 3) žinios jau buvo paneigtos šio įstatymo nustatyta tvarka.

25 straipsnis. Informacijos šaltinio paslaptis

Masinės informacijos priemonė neprivalo nurodyti informacijos šaltinio ir neturi teisės nurodyti pateikusių informaciją asmens vardo ir pavardės, jeigu nėra šio asmens sutikimo.

Informacijos šaltinis gali būti nurodomas tik tardymo organams ar teismui reikalaujant, jeigu tai reikalinga tiriant ir nagrinėjant bylas.

IV. ŽURNALISTO TEISĖS IR PAREIGOS

26 straipsnis. Žurnalistas

Žurnalistu pagal šį įstatymą laikomas asmuo, kuris renka,

rašo, redaguoja ar kitaip rengia medžiagą masinės informacijos priemonei ir yra su ja sudaręs darbo sutartį arba atlieka šį darbą masinės informacijos priemonės pavedimu, arba yra žurnalistų sąjungos narys.

27 straipsnis. Žurnalistų teisės

Žurnalistas turi teisę:

- 1) rinkti informaciją ir ją skelbti;
- 2) atsisakyti rašyti ir skelbti savo publikacijas, prieštaraujančias jo įsitikinimams;
- 3) nepasirašyti medžiagos, kuria jis pateikė, jei šios medžiagos turinys redakcinio rengimo buvo iškraipytas;
- 4) užsirašinėti, taip pat naudotis audiovizualinės technikos priemonėmis, filmuoti ar fotografuoti, taip pat kitais būdais fiksuoti informaciją.

Trukdyti žurnalistui vykdyti savo profesinę pareigą neleidžiama.

28 straipsnis. Atsisakymas teikti informaciją

Valstybinės, politinės, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai, jų vadovai gali atsisakyti teikti informaciją, kuri yra neskelbtina pagal šio įstatymo 6 straipsnį. Atsisakymas įteikiamas masinės informacijos priemonės atstovui raštu ne vėliau kaip per tris dienas ir nurodoma atsisakymo priežastis.

29 straipsnis. Atsisakymo pakeisti informaciją apskundimas

Atsisakymas pateikti informaciją gali būti apskundžiamas aukštesniajam pareigūnui arba teismui.

30 straipsnis. Žurnalistų pareigos

Masinės informacijos priemonėje dirbantis žurnalistas privalo:

- 1) teikti objektyvią informaciją;
- 2) autorizuoti pirmą kartą skelbiamą pasisakymą, jeigu to prašo informaciją pateikęs asmuo;
- 3) gauti asmens arba jo teisėtų atstovų sutikimą skleisti per masinės informacijos priemonę žinias apie jo asmeninį gyvenimą. Sutikimo nereikia, kai būtina apginti valstybės, visuomenės, taip pat asmenų teises ir teisėtus interesus;
- 4) pranešti redaktoriui, jeigu informacijos sklaidymas prilygtų valstybinės ar kitokios įstatymo saugomos paslapties pagarsinimui;
- 5) atsisakyti vykdyti redaktoriaus paveldimą, jeigu tai susiję su įstatymo pažeidimu;
- 6) gerbti asmenų, valstybinių ir visuomeninių organizacijų teises bei teisėtus interesus, laikytis profesinės etikos normu.

31 straipsnis. Akreditavimas

Masinės informacijos priemonės, susitarusios su valstybinėmis, politinėmis, visuomeninėmis organizacijomis ir visuomeniniais judėjimais, gali akredituoti prie jų savo žurnalistus.

Žurnalistas dalyvauja jį akreditavusios organizacijos rengiamuose posėdžiuose, pasitarimuose ir kituose renginiuose,

aprūpinamas stenogramomis, protokolais ir kitais dokumentais šios organizacijos nustatyta tvarka.

Kitų valstybių masinės informacijos priemonių žurnalistai akredituojami prie Lietuvos TSR užsienio reikalų ministerijos Lietuvos TSR užsienio reikalų ministerija gali nutraukti šių žurnalistų akreditavimą, jeigu jie pažeidžia Lietuvos TSR Konstituciją ir įstatymus, sistemingai rengia ir skleidžia dezinformaciją apie Lietuvos gyvenimą, kenkia jos interesams.

V. ATSAKOMYBĖ UŽ SPAUDOS IR KITŲ MASINĖS INFORMACIJOS PRIEMONIŲ ĮSTATYMO PAŽEIDIMĄ

32 straipsnis. Atsakomybės pagrindai

Už neregistruotos masinės informacijos priemonės produkcijos gaminimą bei platinimą, informacijos šaltinio paslapties pagarsinimą, trukdymą žurnalistui vykdyti savo profesinę pareigą, atsisakymą teikti žurnalistui informaciją, už žinių, neatitinkančių tikrovės, žeminančių žmogaus garbę ir orumą, skleidimą, už valstybinių ar kitų įstatymo saugomų paslapčių skelbimą, taip pat už 6 straipsnio antroje dalyje nurodytos neleidžiamos informacijos platinimą, taip pat už Vyriausybės nustatytos 6 straipsnio penktojoje dalyje nurodytų leidinių platinimo ir žiūrovinių renginių viešo rodymo tvarkos pažeidimus kalti asmenys atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. 1-2474, priimtas 92.04.09, Žin., 1992, Nr. 12-316

33 straipsnis. Moralinės žalos atlyginimas

Masinės informacijos priemonė, paskleidusi be asmens sutikimo informaciją apie jo asmeninį gyvenimą ar tikrovės neatitinkančias žinias, žeminančias jo garbę ir orumą, teismo sprendimu atlygina jam padarytą moralinę žalą.

Moralinės (neturtinės) žalos atlyginimo dydį nustato teismas, tačiau kiekvienu atveju jis negali viršyti 300 minimalių mėnesinių algų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. 1-3019, priimtas 92.10.29, Žin., 1992, Nr. 32-979

34 straipsnis. Atleidimas nuo atsakomybės

Masinės informacijos priemonių leidėjai, redaktoriai, žurnalistai, autoriai neatsako už tikrovę neatitinkančių žinių skleidimą, jeigu šios žinios:

- 1) pateiktos valstybinės valdžios ir valdymo organų, politinių, visuomeninių organizacijų ir visuomeninių judėjimų oficialiuose dokumentuose ir pranešimuose;
- 2) pažodžiui pakartoja viešai pasakytas kalbas;
- 3) gautos iš kitų informacinių agentūrų.

VI. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS MASINĖS INFORMACIJOS SRITYJE

35 straipsnis. Tarptautinės sutartys ir susitarimai

Masinės informacijos priemonių tarptautinis bendradarbiavimas reguliuojamas sutartimis ir susitarimais, kuriuos sudarė Lietuvos TSR masinės informacijos priemonės, žurnalistų profesinės organizacijos, kitos kūrybinės sąjungos.

Jeigu tarptautinėje sutartyje ar susitarime nustatytos kitokios taisyklės negu šiame įstatyme, tai taikomos tarptautinės sutarties ar susitarimo taisyklės.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas
A.BRAZAUSKAS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius
I.SABUTIS

Vilnius, 1990 m. vasario 9 d.
Nr. XI-3670

-